

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2023. április 27.*

„Előzetes döntéshozatal – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban – 2201/2023/EK rendelet – 9. és 15. cikk – A gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai joghatóságának fennmaradása a költözést követően – A »költözés« fogalma – A láthatási jogról szóló határozat módosítása iránti kérelem – Az ilyen kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő számítása – Az ügy áttétele a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságához, amely alkalmasabb az ügy elbírálására”

A C-372/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal d'arrondissement de Luxembourg (luxembourgi kerületi bíróság, Luxemburg) a Bírósághoz 2022. június 9-én érkezett, 2022. június 8-i határozatával terjesztett elő a

CM

és

DN

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: L. S. Rossi tanácselnök (előadó), J.-C. Bonichot és S. Rodin bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Európai Bizottság képviseletében S. Noë és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: francia.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) 9. cikke (1) bekezdésének és 15. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a CM és DN között a kiskorú gyermekeik láthatási joga tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

A 2201/2003 rendelet

- 3 A 2201/2003 rendelet (12), (13) és (33) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(12) Ezen rendeletben megállapított szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen: A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján. Ez azt jelenti, hogy a joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve azokat a bizonyos eseteket, amikor megváltozik a gyermek tartózkodási helye [helyesen: kivéve a gyermek tartózkodási helye megváltozásának bizonyos eseteit], vagy ha a szülői felelősséget gyakorlók között megállapodás jön létre.

(13) A gyermek érdekében e rendelet – kivételes esetekben és bizonyos körülmények között – lehetővé teszi azt, hogy a joghatósággal rendelkező bíróság egy másik tagállam bírósága elé átteszi az ügyet, amennyiben ez a bíróság alkalmasabb a tárgyalás lefolytatásához [helyesen: alkalmasabb az ügy elbírálására]. Ebben az esetben azonban a második bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy az ügyet egy harmadik bírósághoz áttegye.

[...]

(33) Ez a rendelet elismeri az alapvető jogokat és betartja az Európai Unió alapjogi chartájának elveit. Különösen arra törekszik, hogy biztosítsa a gyermek alapvető jogainak tiszteletben tartását, ahogyan azt az Európai Unió alapjogi chartájának 24. cikke előírja.”

- 4 E rendelet „Fogalom meghatározások” című 2. cikke szerint:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

7. »szülői felelősség«: egy gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jog és kötelesség, amelyet valamely természetes vagy jogi személy határozat, jogszabály hatálya, illetve jogilag kötelező megállapodás útján gyakorol. A szülői felelősség magában foglalja a felügyeleti jogot és a láthatási jogot is;

[...]

9. »felügyeleti jog«: a gyermek gondozásával kapcsolatos jogok és kötelességek, és különösen a gyermek tartózkodási helye meghatározásának joga;

10. »láthatási jog«: különösen a gyermek korlátozott időre való elvitelének joga a szokásos tartózkodási helyétől eltérő helyre;

[...]”

5 Az említett rendeletben foglalt „Joghatóság” című II. fejezet „Szülői felelősség” című 2. szakasza tartalmazza ugyanezen rendelet 8–15. cikkét.

6 A 2201/2003 rendelet „Általános joghatóság” című 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésékor [helyesen: a bírósághoz fordulás időpontjában] az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdést a 9., 10. és 12. cikk rendelkezéseire figyelemmel kell alkalmazni.”

7 E rendeletnek „A gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság fennmaradása” című 9. cikke értelmében:

„(1) Amennyiben egy gyermek jogszerűen az egyik tagállamból egy másikba költözik, és ott új szokásos tartózkodási helyet szerez, a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai a 8. cikk kivételével fenntartják joghatóságukat a költözést követő három hónapos időtartamig abból a célból, hogy módosítsák a gyermek elköltözése előtt az említett tagállamban kibocsátott, láthatási jogokról meghozott határozatot, amennyiben a láthatási jogokról szóló határozat szerinti láthatási jogok jogosultjának szokásos tartózkodási helye továbbra is a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban található.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható akkor, ha a láthatási jogok (1) bekezdésben említett jogosultja elfogadta a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát azáltal, hogy részt vesz az említett bíróságok előtt folyó eljárásokban azok joghatóságának vitatása nélkül.”

8 A rendeletnek az „Áttétel az ügy tárgyalására [helyesen: elbírálására] alkalmasabb bírósághoz” című 15. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Kivételes esetben, és ha ez a gyermek alapvető [helyesen: mindenképp] érdekének megfelel, valamely tagállamnak az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező bírósági, amennyiben úgy ítélik meg, hogy egy másik tagállam, amelyhez a gyermeket [helyesen: egy másik tagállam bírósága, amely tagállamhoz a gyermeket] szoros kötelék fűzi, alkalmasabb az ügy vagy annak egy meghatározott része tárgyalásához [helyesen: elbírálására]:

- a) felfüggeszthetik az adott ügyet vagy annak egy részét, és felkérhetik a feleket arra, hogy terjesszenek kérelmet az említett másik tagállam bírósága elé a (4) bekezdéssel összhangban; vagy
- b) felkérhetik egy másik tagállam bíróságát arra, hogy vállalja a joghatóságot az (5) bekezdéssel összhangban.

(2) Az (1) bekezdést kell alkalmazni:

- a) az egyik fél kérelmére; vagy
- b) a bíróság hivatalból indítványára; vagy
- c) egy másik olyan tagállam bíróságától származó kérelem esetén, amelyhez a gyermeket szoros kötelék fűzi, a (3) bekezdéssel összhangban.

A bíróság hivatalból [helyesen: A bíróság által hivatalból], illetve egy másik tagállam bíróságának kérelme alapján végrehajtott áttételt legalább az egyik félnek el kell fogadnia.

(3) A gyermek akkor tekintendő úgy, mint akit szoros kötelék fűz valamely tagállamhoz az (1) bekezdésben említettek szerint, amennyiben az adott tagállam

- a) vált a gyermek szokásos tartózkodási helyévé azt követően, hogy az (1) bekezdésben említett bíróságot megkeresték [helyesen: bírósághoz fordultak]; vagy
- b) a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye; vagy
- c) a gyermek állampolgársága szerinti hely; vagy
- d) a szülői felelősség jogosultjának szokásos tartózkodási helye; vagy
- e) az a hely, ahol a gyermek vagyona található, és az ügy a gyermek védelmét szolgáló intézkedésekre vonatkozik e vagyon kezelésével, megóvásával vagy rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban.

(4) A tagállamnak az érdemi ügyet tekintve joghatósággal rendelkező bírósága határidőt állapít meg, amelyen belül a másik tagállam bíróságait meg kell keresni az (1) bekezdéssel összhangban.

Amennyiben a bíróságokat nem keresik meg az adott határidőn belül, a megkeresett bíróság [helyesen: az eljáró bíróság] folytatja a joghatóság gyakorlását a 8–14. cikkel összhangban.

(5) Az említett másik tagállam bíróságai – amennyiben az ügy sajátos körülményei folytán az a gyermek alapvető érdekeit [helyesen: mindenek felett álló érdekét] szolgálja – a megkeresésüket követő hat héten belül fogadhatják el a joghatóságot az (1) bekezdés a) pontjával, illetve az (1) bekezdés b) pontjával összhangban [helyesen: az (1) bekezdés a) pontja vagy az (1) bekezdés b) pontja alapján történő megkeresésüket követő hat héten belül fogadhatják el a joghatóságot]. Ebben az esetben az elsőként megkeresett bíróság [helyesen: az eredetileg eljáró bíróság] megállapítja joghatóságának hiányát. Egyébként az elsőként megkeresett bíróság [helyesen: Egyébként az eredetileg eljáró bíróság] folytatja a joghatóság gyakorlását a 8–14. cikkel összhangban.

(6) A bíróságok együttműködnek e cikk alkalmazásában, akár közvetlenül, akár az 53. cikk szerint kijelölt központi hatóságokon keresztül.”

- 9 Ugyanezen rendelet „Perfüggőség és összefüggő eljárások” című 19. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben azonos jogalapból származó, ugyanarra a gyermekre vonatkozó szülői felelősséggel kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság az elsőként megkeresett bíróság joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak, hivatalból felfüggeszti az eljárást azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak].”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 CM és DN a 2009-ben és 2010-ben született két kiskorú gyermek apja, illetve anyja. A család 2015-ig a párizsi régióban (Franciaország) lakott, majd 2015-ben Luxemburgba költözött.
- 11 2020. június 12-i ítéletével a tribunal d'arrondissement de Luxembourg (luxembourgi kerületi bíróság, Luxemburg) családjogi ügyekben eljáró bírója megállapította, hogy a gyermekek lakóhelye és szokásos tartózkodási helye az anyánál van, Franciaországban, azzal, hogy e rendelkezés 2020. augusztus 31-től hatályos, figyelembe véve a gyermekek azon érdekét, hogy a tanévet Luxemburgban fejezhessék be. Ebben az ítéletben e bíróság a továbbra is Luxemburgban lakóhellyel rendelkező apa számára meghatározott részletszabályok szerint kapcsolattartási jogot biztosított, szintén 2020. augusztus 31-i hatállyal.
- 12 Az anya és az érintett kiskorú gyermekek ténylegesen 2020. augusztus 30-án költöztek Franciaországba.
- 13 2020. október 14-én az apa kérelmet terjesztett elő a tribunal d'arrondissement de Luxembourgnál (luxembourgi kerületi bíróság) a kapcsolattartási joga részletes szabályainak módosítása iránt.
- 14 Mivel az anya a tribunal judiciaire de Nanterre (nanterre-i elsőfokú bíróság, Franciaország) családjogi ügyekben eljáró bírója előtt azonos tárgyú keresetet terjesztett elő hat nappal azelőtt, hogy az apa a tribunal d'arrondissement de Luxembourghoz (luxembourgi kerületi bíróság) benyújtotta a kérelmét, ez utóbbi bíróság 2020. december 1-jei ítéletével a 2201/2003 rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alapján felfüggesztette az eljárást mindaddig, amíg a francia bíróság nem határoz a joghatóságáról.

- 15 2021. szeptember 17-i ítéletével a tribunal judiciaire de Nanterre (nanterre-i elsőfokú bíróság) megállapította joghatóságának hiányát az anya keresetének elbírálására, lényegében azon indok alapján, hogy a 2201/2003 rendelet 9. cikkének megfelelően az apa egyrészt az érintett kiskorú gyermekek jogszerű elköltözésétől számított három hónapon belül terjesztette elő kérelmét a tribunal d'arrondissement de Luxembourgnál (luxembourgi kerületi bíróság), másrészt pedig semmilyen módon nem fogadta el a francia bíróságok joghatóságát.
- 16 2022. március 3-i ítéletével a cour d'appel de Versailles (versailles-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) elutasította az anya által ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezést.
- 17 A tribunal d'arrondissement de Luxembourg (luxembourgi kerületi bíróság) előzetes döntéshozatal iránti kérelmében elsőként a 2201/2003 rendelet 9. cikke szerinti joghatóságával kapcsolatban tesz fel kérdést. Ezzel kapcsolatban e bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy bár az apa az érintett kiskorú gyermekek tényleges költözését követően kevesebb mint három hónappal terjesztette elő a kapcsolattartási joga részletes szabályainak módosítása iránti kérelmét, arra az e költözést megállapító, 2020. június 12-i ítélet kihirdetését követően több mint négy hónappal került sor, amely ítélet véglegessé vált, így, mint ítélt dolog, anyagi jogerővel rendelkezik. Ezen időpont elfogadása esetén tehát az említett bíróságnak e kérelem elbírálására vonatkozóan a joghatósága hiányát kellene megállapítania.
- 18 Az előterjesztő bíróság második kérdése a 2201/2003 rendelet 9. és 15. cikke közötti kapcsolatra vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság megítélése szerint az alapeljárás körülményeire tekintettel úgy tűnik, hogy a 15. cikk alkalmazásának két feltétele teljesül, ugyanakkor kétségeit fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a jelen ügyben megállapíthatja-e joghatósága hiányát a francia bíróságok javára, figyelemmel egyrészt az apa észrevételeire az e 9. cikk rendelkezéseinek az említett 15. cikk rendelkezéseivel szemben elsőbbséget élvező jellegére vonatkozóan, másrészt a 2018. október 4-i IQ ítéletre (C-478/17, EU:C:2018:812) tekintettel.
- 19 E körülmények között a tribunal d'arrondissement de Luxembourg (luxembourgi kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [2201/2003] rendelet 9. cikkének (1) bekezdését kell-e alkalmazni:

- a) az [e] rendelet 2. cikkének 10. pontja szerinti láthatási jog módosítása iránt a láthatási jog jogosultja által olyan halasztott hatályú, de jogerős bírósági határozat alapján benyújtott kérelemre, amelyet a gyermekek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti [tag]államban, a[z említett rendelet] 9. cikk[ének] (1) bekezdése szerinti előterjesztést több mint négy hónappal megelőzően, a gyermekek érdekeire hivatkozással hoztak,
- b) és e vonatkozásban az e rendelet 8. cikkében foglalt joghatósági elvhez képest fennáll-e kizárólagos joghatóság

annak ellenére, hogy [a 2201/2003] rendelet (12) preambulumbekkezdése szerint »[a] szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével alakítják ki [; e]z azt jelenti, hogy a joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve a gyermek tartózkodási helye megváltozásának bizonyos eseteit [...]«?

- 2) Az [első] kérdésre adandó igenlő válasz esetén [a 2201/2003] rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében a »8. cikk kivételével« előírt, ily vonatkozásban fennálló joghatóság kizárja-e [az említett] rendelet 15. cikkének alkalmazását, amely »kivételes esetben«, és akkor alkalmazható, »ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekének megfelel«?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 20 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az a három hónapos időtartam, amelynek során e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésétől eltérően a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai továbbra is joghatósággal rendelkeznek a láthatási jogra vonatkozó végleges határozat módosítása iránti kérelem elbírálására, a gyermek tényleges költözését követő napon, vagy az említett gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozásának időpontját meghatározó bírósági határozat meghozatalát követő napon kezdődik.
- 21 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy amint az a 2201/2003 rendelet (12) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a rendelet kidolgozásának célja az volt, hogy megfeleljen a gyermek mindenek felett álló érdekének, és ennek érdekében a fizikai közelséget részesíti előnyben. Az európai uniós jogalkotó úgy ítélte meg ugyanis, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helyéhez földrajzilag közel lévő bíróság van a legmegfelelőbb helyzetben ahhoz, hogy mérlegelje a gyermek érdekében hozandó intézkedéseket. E preambulumbekkezdés értelmében tehát a joghatóságot mindenekelőtt a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve a gyermek tartózkodási helye megváltozásának bizonyos eseteit, vagy ha a szülői felelősséget gyakorlók másként állapodnak meg (2017. február 15-i W és V ítélet, C-499/15, EU:C:2017:118, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 22 A 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése e célt úgy fejezi ki, hogy a szülői felelősségre vonatkozó ügyekben általános joghatósági szabályt állapít meg azon tagállam bíróságai javára, ahol a gyermek szokásos tartózkodási helye a bírósághoz fordulás időpontjában van. Földrajzi közelségük miatt ugyanis általában ezek a bíróságok a legalkalmasabbak annak eldöntésére, hogy milyen intézkedések hozandók a gyermek érdekében (2022. július 14-i CC [A gyermek szokásos tartózkodási helyének harmadik országba történő áthelyezése] ítélet, C-572/21, EU:C:2022:562, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 23 E rendelet 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően azonban a 8. cikk (1) bekezdésében foglalt joghatósági szabályt többek között az említett rendelet 9. cikkére is figyelemmel kell alkalmazni.
- 24 A 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében, amennyiben egy gyermek jogszerűen az egyik tagállamból egy másikba költözik, és ott új szokásos tartózkodási helyet szerez, a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai az e rendelet 8. cikkétől eltérően fenntartják joghatóságukat a költözést követő három hónapos időtartamig abból a célból, hogy módosítsák a gyermek elköltözése előtt az említett tagállamban kibocsátott, láthatási jogokról meghozott határozatot, amennyiben a határozat szerinti láthatási jogok jogosultjának szokásos tartózkodási helye továbbra is a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban található.

- 25 A 9. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy a joghatóságnak az említett 9. cikk (1) bekezdése szerinti fenntartása nem alkalmazandó, ha a láthatási jog jogosultja elfogadta a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát azáltal, hogy részt vesz az e bíróságok előtt folyó eljárásokban azok joghatóságának vitatása nélkül.
- 26 A 2201/2003 rendelet 9. cikkének szövege alapján tehát e cikk öt együttes feltétel teljesülésétől teszi függővé a láthatási joggal kapcsolatos ügyekben a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai joghatóságának fenntartását.
- 27 Az első feltétel az, hogy az érintett gyermek „jogszerűen” költözzön el, és szerezzen új szokásos tartózkodási helyet abban a tagállamban, amelybe költözött. A második feltétel szerint a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak határozatot kell hozniuk a gyermek láthatási jogáról még a gyermek elköltözése előtt. A harmadik feltétel követelménye, hogy a láthatási jog jogosultjának szokásos tartózkodási helye továbbra is a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban legyen. A negyedik feltétel szerint az érintett gyermek „költözését követő” három hónapos időtartamon belül kell előterjeszteni ez utóbbi tagállam bíróságainál az általuk a költözést megelőzően meghozott, láthatási jogra vonatkozó első határozat módosítása iránti kérelmet. Az ötödik és egyben utolsó feltétel akkor teljesül, ha a láthatási jog jogosultja nem fogadta el a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát.
- 28 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak kizárólag a 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „költözést követő” kifejezés értelmezését illetően vannak kétségei. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az e rendelkezésben előírt három hónapos időtartam az érintett gyermekek tényleges elköltözésének időpontját, azaz a jelen esetben 2020. augusztus 30-át követő napon kezdődik, vagy az e gyermekek szokásos tartózkodási helye megváltozásának időpontját – későbbi hatállyal – megállapító bírósági határozat meghozatalának időpontját, azaz a jelen esetben 2020. június 12-ét követő napon.
- 29 Márpedig e 9. cikk (1) bekezdésének egyértelmű szövegéből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti bíróságok joghatóságát e gyermeknek az egyik tagállamból – új szokásos tartózkodási hely létesítése céljából – egy másik tagállamba történő fizikai elvételét követő három hónapos időtartamra kívánta korlátozni az említett cikk alapján. E 9. cikk (1) bekezdésének, illetve tágabb értelemben a 2201/2003 rendeletnek egyetlen rendelkezése sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy ez a három hónapos időtartam az érintett gyermek tényleges elköltözését megelőző olyan eseménytől kezdődhetne, mint például az e gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozásának időpontját meghatározó, adott esetben halasztott hatályú bírósági határozat.
- 30 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság által említett azon körülmény, amely szerint a láthatási jogot eredetileg megállapító bírósági határozat az e határozat módosítása iránti kérelem időpontjában már véglegessé vált, nem releváns a 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt joghatósági szabály alkalmazása szempontjából.
- 31 Az ilyen módosítás iránti kérelmet ugyanis az érintett gyermek költözésével és szokásos tartózkodási helyének más tagállamba való áthelyezésével kapcsolatos körülmények megváltozása indokolja, függetlenül a láthatási jogot és annak részletes szabályait eredetileg megállapító bírósági határozat meghozatalának időpontjától.

- 32 A nemzeti bíróság tehát a láthatási jog módosítására irányuló kérelem elfogadhatatlanná nyilvánítása érdekében nem hivatkozhat a láthatási jog jogosultjával szemben arra, hogy a láthatási jogot és annak részletes szabályait eredetileg megállapító határozat adott esetben már „jogerős”, ellenkező esetben megfosztaná a hatékony érvényesüléstől a 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében foglalt azon három hónapos időtartamot, amelynek során a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai e rendelet 8. cikkétől eltérően megőrzik joghatóságukat az ilyen kérelem elbírálására.
- 33 Ebből következően az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 9. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a három hónapos időtartam, amelynek során e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésétől eltérően a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai továbbra is joghatósággal rendelkeznek a láthatási jogra vonatkozó végleges határozat módosítása iránti kérelem elbírálására, e gyermeknek az új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamba való tényleges költözését követő napon kezdődik.

A második kérdésről

- 34 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2201/2003 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága, amely e rendelet 9. cikke alapján az ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkezik, élhet az említett rendelet 15. cikkében foglalt, a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságához való áttétel lehetőségével.
- 35 A 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése alapján valamely tagállamnak az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező bírósága kivételesen átteheti ezen ügyet vagy az ügy meghatározott részét egy olyan másik tagállam bíróságához, amely tagállamhoz a gyermeket szoros kötelék fűzi, amennyiben ez utóbbi bíróság alkalmasabb annak elbírálására, továbbá amennyiben ez megfelel a gyermek mindenek felett álló érdekének.
- 36 E 15. cikk (2)–(6) bekezdése megállapítja az ilyen áttétel feltételeit és részletes szabályait.
- 37 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az említett 15. cikk (4) bekezdése értelmében, ha a felek nem fordulnak a másik tagállam bíróságaihoz az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező tagállami bíróság által számukra megállapított határidőn belül, e bíróság „folytatja a joghatóság gyakorlását a [2201/2003 rendelet] 8–14. cikk[év]el összhangban”. Az említett bíróság e 8–14. cikknek megfelelően továbbra is gyakorolja joghatóságát abban az esetben is, ha az e rendelet 15. cikkének (5) bekezdése alapján a másik tagállam bíróságai a megkeresésüket követő hat héten belül nem állapították meg a joghatóságukat.
- 38 Ezáltal maga az uniós jogalkotó rendelkezett úgy, hogy az említett rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében foglalt áttételi lehetőséggel élhet valamely tagállam olyan bírósága, amelynek joghatósága ugyanezen rendelet 9. cikkén alapul.
- 39 Azt is meg kell jegyezni, hogy a 2201/2003 rendelet egyetlen rendelkezéséből sem lehet arra következtetni, hogy főszabály szerint nem lehet élni ezen, a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága részére történő áttétel lehetőségével.
- 40 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy amint az lényegében a 2018. október 4-i IQ ítélet (C-478/17, EU:C:2018:812) 33. pontjából is kitűnik, a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a szülői felelősségre vonatkozó ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező tagállami

bíróság számára, hogy az elé terjesztett ügyet vagy annak egy meghatározott részét illetően átruhazza joghatóságát egy olyan bíróságra, amely az ügyben rendesen nem rendelkezik joghatósággal, de amelyet az adott ügy körülményei között úgy kell tekinteni, mint amely „alkalmasabb” ezen ügy elbírálására.

- 41 Márpedig a jelen ügyben, amint azt az Európai Bizottság helyesen megjegyezte, az utóbbi ítélet alapjául szolgáló ügytől eltérően, amelyben az ügy érdemét illetően a szóban forgó két tagállam mindkét eljáró bírósága rendelkezett joghatósággal a 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése, illetve 12. cikke alapján, aminek következtében a Bíróság kizárta az e rendelet 15. cikkében biztosított áttétel lehetőségét e bíróságok között, megállapítást nyert, hogy a jelen ügyben a tribunal judiciaire de Nanterre (nanterre-i elsőfokú bíróság) megállapította joghatóságának hiányát az érintett kiskorú gyermekek anyja által benyújtott kereset elbírálására, éppen azzal az indokkal, hogy ez utóbbiak apja az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján kapcsolattartási jogának módosítása iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz a gyermekek jogszerű elköltözését követő három hónapos időtartam alatt.
- 42 Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azon lehetősége, hogy éljen a 2201/2003 rendelet 15. cikkében foglalt áttétellel, ellentétes lenne e rendelet más rendelkezéseinek alkalmazásával. Különösen nem tűnik úgy, hogy a francia bíróságok az említett rendelet 10–14. cikke alapján joghatósággal rendelkeznének a láthatási jog és annak részletes szabályai módosítására irányuló kérelem elbírálására.
- 43 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy annak a nemzeti bíróságnak, amely élni kíván az áttétel e lehetőségével, mindenekelőtt meg kell győződnie arról, hogy a gyermeket „szoros kötelék” fűzi egy másik tagállamhoz, továbbá hogy e tagállam bírósága „alkalmasabb” az ügy elbírálására, végül pedig hogy az áttétel „a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja”, tiszteletben tartva e három feltételnek a Bíróság által a 2016. október 27-i D. ítélet (C-428/15, EU:C:2016:819) 49–61. pontjában, valamint a 2019. július 10-i EP (Szülői felelősség és az ügy tárgyalására alkalmasabb bíróság) végzés (C-530/18, EU:C:2019:583) 31–34. és 37–42. pontjában adott értelmezését.
- 44 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága, amely e rendelet 9. cikke alapján az ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkezik, élhet az említett rendelet 15. cikkében foglalt, a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságához való áttétel lehetőségével, amennyiben az e 15. cikkben foglalt feltételek teljesülnek.

A költségekről

- 45 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

az a három hónapos időtartam, amelynek során a 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésétől eltérően a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai továbbra is joghatósággal rendelkeznek a láthatási jogra vonatkozó végleges határozat módosítása iránti kérelem elbírálására, e gyermeknek az új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamba való tényleges költözését követő napon kezdődik.

- 2) **A 2201/2003 rendeletet**

a következőképpen kell értelmezni:

a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága, amely e rendelet 9. cikke alapján az ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkezik, élhet az említett rendelet 15. cikkében foglalt, a gyermek új szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságához való áttétel lehetőségével, amennyiben az e 15. cikkben foglalt feltételek teljesülnek.

Aláírások